

Saksfremlegg

SAKSGANG		
<i>Utvalg</i>	<i>Møtedato</i>	<i>Utvalgssak</i>
Formannskapet	01.12.2009	112/09
Kommunestyret	15.12.2009	75/09

Høring - forslag til vernehjemmel i jordloven.

- 1 S Høring - forslag til vernehjemmel i jordloven.
- 2 X Vernehjemmel i jordlova
- 3 X Høringsbrev- forslag til vernehjemmel i jordloven

Rådmannens forslag til vedtak

Behandling i Formannskapet - 01.12.2009

Forslag fra rådmannen i møte:

Rådmannens forslag til vedtak

Frosta kommune slutter seg til forslaget fra Statens landbruksforvaltning om hjemmel for jordvern i jordloven.

Vurdering:

Det vil være viktig å følge verneprosessen nøye i forbindelse med identifiserings- og vurderingsfasen. I tillegg vil det være et moment for Næringsplanen for Frosta som skal være på plass høsten 2010.

Konklusjon:

En samlet vurdering gjør at Rådmannen anbefaler en vernehjemmel for jordvern i jordloven.

Vedtak

Rådmannens forslag til vedtak enstemmig tiltrådt.

Innstilling til Kommunestyret – 15.12.2009

Frosta kommune slutter seg til forslaget fra Statens landbruksforvaltning om hjemmel for jordvern i jordloven.

Behandling i Kommunestyret - 15.12.2009

Forslag fra Frode Revhaug:

1. Frosta kommunestyre stiller seg bak intensjonen med en vernehjemmel ut i fra at sikring av dyrket mark er et viktig tema sett i lys av at jordressursene ikke er en fornybar ressurs.
2. Frosta kommunestyre mener at det fortsatt er viktig å se jordvern i perspektiv av annen samfunnsplanlegging, og at dette skjønnet utøves best lokalt. Frosta kommunestyre finner det derfor ikke hensiktsmessig at det er staten som skal ha en slik forvaltningsmyndighet. En sterk statlig styring i jordvernpolitikken kan lett gå på tvers av distriktspolitiske mål.
3. Forslaget til vernehjemmel kan oppfattes som en nedgradering av klima-, areal- og transporthensynene. I praksis må jordvern også vurderes i forhold til transporteffektivitet og langsiktig arealplanlegging der miljømessige og samfunnsmessige må sees på lang sikt. Det vil være uheldig om jordvernhensyn alene skal føre til at bebyggelse og næringsvirksomhet rundt større sentra og spres rundt omkring stykkevis og delt, eller at mange mennesker får unødvendig lange reiseveier i dagliglivet.
4. For å etablere løsninger for en langsiktig og robust samfunnsutvikling bør avveininger mellom ulike samfunnsinteresser ha stort fokus.
5. Plan- og bygningsloven har de plantyper, virkemidler samt krav til prosess, medvirkning og godkjenning som sikrer gode avveininger mellom ulike samfunnsinteresser og som sikrer en best samlet måloppnåelse.
6. Behovet for en særskilt vernehjemmel i jordloven synes således ikke å være tilstede.

Vedtak

Formannskapet innstilling vedtatt mot 9 stemmer.

Endelig vedtak

Frosta kommune slutter seg til forslaget fra Statens landbruksforvaltning om hjemmel for jordvern i jordloven.

Bakgrunn for saken:

Jordverngruppa som ble nedsatt av daværende landbruks- og matminister Terje Riis-Johansen la fram sin rapport vinteren 2008. Ett av forslagene fra jordverngruppa er at det bør innføres en hjemmel for vern av jordressurser. Landbruks- og matminister Lars Peder Brekk har fulgt opp ved å gi Statens landbruksforvaltning i oppdrag å utrede en slik hjemmel. I den sammenheng har det blitt sendt ut et høringsutkast på den hjemmelen hvor vi kan komme med tilbakemeldinger med en høringsfrist til 10.januar 2010.

Saksopplysninger:

Jordvern betyr å hindre irreversible tap av noen av de mest verdifulle arealressursene vi har i Norge. Disse ikke-fornybare arealressursene er et nødvendig grunnlag for at framtidige generasjoner skal ha mulighet til å produsere egen mat på egen jord.

Kun 3 % av Norges landareal er dyrka jord, og kun 1/3 av dette er egnet for matkornproduksjon. Dyrka jord utgjør i Norge bare 2,2 daa pr innbygger mot 2,7 daa pr verdensborger. Dyrka jorda er grunnlaget for matproduksjon i verden. Både nasjonalt og internasjonalt er man blitt mer oppmerksom på behovet å ta vare på matjorda som ressurs.

I vurderingen av behovet for en hjemmel for vern av jordressurser i jordlova, ble det undersøkt mulighetene i eksisterende lovverk for å hindre nedbygging av dyrka jord og å bevare arealer for jordbruksproduksjon. Lovene som arbeidsgruppa da har tatt for seg er jordloven, plan- og bygningsloven og naturvernloven, samt konsesjons- og odelsloven.

Gjennom dette ble det avdekket at norsk lovgiving har ingen hjemmel for vern av jordressurser med formål å sikre og videreføre matproduksjon på arealene. Det blir kommet fram til at det må legges opp til en verneprosess der det foretas en grundig vurdering av hvilke arealer som bør vernes. Hvor det er viktig at grunneiere og lokale myndigheter har medvirkning. Det er forslag på at kriteriene for utvelgelse av områder må baseres på kjent kunnskap om hva som er de mest verdifulle områdene for matproduksjon. Spørsmålet om vern av konkrete arealer må vurderes opp mot utbyggingspress arealet er utsatt for, aktuelle arealplaner og nasjonale politiske føringer innenfor arealpolitikken. Endelig vedtak om vern bør fattes av Kongen. Denne hjemmelen er tenkt anvendt i hele landet.

Statens landbruksforvaltning har utredet forslag til ny hjemmel for vern av dyrka jord i jordloven som følger:

Endringsforslag:

Lov om jord (jordlova) m.m.

Kap. IV skal lyde:

Kap. IV Vern av dyrka jord, bruk av dyrka og dyrkbar jord

Ny § 8b skal lyde:

§ 8b. Vern av dyrka jord for jordbruksproduksjon

Kongen kan fatte vedtak om vern av dyrka jord for jordbruksproduksjon. Slikt område nemnast jordvernområde.

Om nasjonale omsyn taler for det, kan Kongen oppheve heile eller deler av vernet.

Departementet kan gi nærare føresegner om jordvern, saksførebuing og utgreiing.

Ny § 8c skal lyde:

§ 8c. Omdisponering og frådeling av dyrka jord i jordvernområde

I område som er verna etter § 8b og i område der det er vedteke utgreiing om vern etter § 8b må dyrka jord ikkje brukast til anna føremål enn jordbruksproduksjon. Oppføringer av bygning som er knytta til drifta av eigedomen, bygging av driftsvegar og gardsvegar vert ikkje rekna som jordbruksproduksjon i desse områda. Departementet kan i særlege høve gi samtykke til omdisponering.

I område som er verna etter § 8b og i område der det er vedteke utgreiing om vern etter § 8b kan dyrka jord ikkje delast frå driftseininga uten samtykke frå departementet.

Departementet kan gi slikt samtykke om nasjonale omsyn eller omsyn til jordrasjonalisering taler for deling. Fjerde og femte ledd i § 12 gjeld tilsvarande.

Samtykke etter paragrafen her kan givast på slike vilkår som er nødvendige av omsyn til dei føremåla som lova skal fremja.

Samtykke til omdisponering fell bort dersom arbeid for å nytta jorda til det aktuelle føremålet ikkje er sett i gang innan tre år etter at samtykke er gitt. Samtykke til deling fell bort dersom det ikkje er rekvirert deling innan tre år etter at samtykke er gitt.

Forslaget om innføring av jordvernhjemmel innebærer at Kongen gis hjemmel til å fatte vedtak om vern etter jordlova § 8b, og også gis myndighet til å oppheve hele eller deler av vernet. Det blir også mulig å gi egen forskrift for de enkelte jordvernområdene. I henhold til delegasjonsforskriften har kommunene hatt avgjørelsesmyndighet fra 01.01.2004 i de fleste saker etter landbrukslovgivningen, herunder jordlova. Statens landbruksforvaltning mener avgjørelsesmyndigheten etter jordlova i jordvernområdene må legges til et statlig organ for å sikre en ensartet praksis, og for å unngå at en nasjonal beslutning om vern av et område kan tilsidesettes gjennom kommunale beslutninger.

Det er dyrka jord som er aktuell for vern. Arealenes kvalitet og egnethet for matproduksjon vil være et vesentlig vurderingskriterium. Det er ikke nødvendig at det drives matproduksjon på jorda i dag, for at et areal skal kunne vernes. Jordas potensial for matproduksjon er det sentrale kriteriet. Med matproduksjon menes i denne sammenheng både matkornproduksjon, dyrking av grønnsaker og poteter, men også fôrproduksjon. Jord egnet til matkornproduksjon bør ha en spesiell oppmerksomhet. Slike arealer vil også kunne være egnet til produksjon av en rekke andre krevende vekster. Klimatiske forhold påvirker vekstsesongens lengde og begrenser mulighetene for matproduksjon i Norge. Jordsmonnets egnethet for matproduksjon varierer også. Dette er faktorer som må vurderes i forbindelse med utvelgelse av områder for mulig vern. Det eksisterer et godt kunnskapsgrunnlag på dette området i Norge, blant annet gjennom klimasonekart og markslagskart som dekker alt jordbruksareal. Beredskapshensyn kan tilsi at verdifulle jordbruksarealer i ulike landsdeler med ulike naturgitte vilkår for matproduksjon bør gis et varig vern.

Områder som vurderes for vern som jordvernområde bør være av en viss størrelse og være mest mulig sammenhengende. Kravet til størrelse må sees i sammenheng med lokale forhold. Statens landbruksforvaltning mener det ikke er hensiktsmessig å sette et generelt krav til

minstestørrelse på området. Det er ikke noen forutsetning at absolutt hele arealet som befinner seg innenfor vernegrensen for et jordvernområde er dyrka jord. Også eksisterende bygninger og annet areal enn dyrka jord kan innlemmes der dette er nødvendig for å oppnå en naturlig avgrensning av jordvernområdet.

Gjennomføring av verneprosesser for jordvernområdene vil sortere under Landbruks- og matdepartementet som ansvarlig departement. Rent praktisk anbefales at det eksisterende apparatet innenfor statlig landbruksforvaltning blir hovedaktørene i gjennomføring av verneprosesser under denne ordningen. Det vil si Fylkesmennene på regionalt nivå og Statens landbruksforvaltning på sentralt nivå. Fylkesmennene vil være hovedansvarlige for prosessene med å velge ut og vurdere aktuelle områder for vern. Det må utøves et aktivt samarbeid med alle berørte aktører, både grunneiere, organisasjoner og øvrige myndigheter. Hvilke andre myndigheter som skal involveres vil kunne variere. Fylkeskommunene og kommunene som planmyndigheter på henholdsvis regionalt og kommunalt nivå må imidlertid alltid involveres i prosesser under ordningen.

Fylkesmannen får ansvar for å samle og vurdere alle relevante opplysninger om aktuelle vedtatte og igangværende arealplaner som har relevans for vurdering av vernet. Kommunene får ansvar for å gi Fylkesmannen nødvendige opplysninger om slike planer, og i den form som Fylkesmannen har behov for i sitt arbeid. Det er satt opp et forslag i forhold til hvordan prosessen skal legges opp hvor det er en identifiseringsfase og vurderingsfase. Prosessen må gjøres tilstrekkelig grundig slik at alle beslutningsrelevante opplysninger kan komme fram og bli vurdert. Det må gis god informasjon og legges til rette for gode medvirkningsprosesser, slik at grunneiere, kommuner og andre får anledning til å uttale seg i saken. Fylkesmannen foretar en samlet vurdering av alle relevante opplysninger i saken, og oversender sin anbefaling til Statens landbruksforvaltning. I anbefalingen skal det også være vurdert om det er behov for å fastsette egne verneforskrifter for ett eller flere av de foreslåtte jordvernområdene. Statens landbruksforvaltning foretar en samlet vurdering og gir sin anbefaling til Landbruks og matdepartementet. Departementet forbereder så saken for endelig beslutning av Kongen.

Vurdering:

Rådmannens forslag til vedtak, vurdering og konklusjon blir lagt fram i møte.

Konklusjon:

Arne Ketil Auran
Rådmann